T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018 / 588
KARAR NO : 2018 / 660
KARAR TR : 22.10.2018

ÖZET : İcra takibi sırasında davacı bankadantahsil edilen cezaevi yapı harcının iadesi istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

KARA R

Davacı : Y. ve K. Bankası A.Ş.
Vekilleri : Av. M. Ö. Av. E. T.
Davalı : Adalet Bakanlığı
Vekilleri : Av. H. N. Ç. K. Av. K. K. Ş.

OLAY: Davacı vekili dilekçesinde özetle; Müvekkili Bankanın alacaklı olduğu Adana 10. İcra Müdürlüğünün E:2014/l7109 sayılı dosyasında tahsil edilen alacak üzerinden hesaplanan 91.315,50 TL tutarındaki cezaevi yapı harcının; hukuka aykırı olarak tahsil edildiği iddiasıyla, söz konusu harcın yasal faiziyle birlikte iadesine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı Adalet Bakanlığı vekili süresi içinde verdiği savunma dilekçesinde; İcra İflas Kanununun 16. maddesi uyarınca icra dairesince yapılmış ve tahsil edilmiş harç işleminden dolayı İcra Mahkemesinde dava açılması gerektiği, dolayısıyla uyuşmazlığın çözüm ve görümünde Adli Yargının görevli olduğu görüşüyle davanın görev yönünden reddi gerektiğini savunmuştur.

ADANA 1. VERGİ MAHKEMESİ : 28.11.2017 gün ve E:2017/789 sayılı kararında; "…Dava dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden, davacı tarafından, Adana 10. İcra Müdürlüğünün E:2014/l7109 sayılı dosyası nedeniyle 20/04/2017 tarihinde tahsil edilen 91.315,50 TL tutarındaki cezaevi yapı harcının; hukuka aykırı olduğu iddiasıyla yasal faiziyle birlikte tarafına iadesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Davalı idarece; dava konusu uyuşmazlığın icra müdürlüğü işlemine ilişkin olduğu, 2004 sayılı İİK md.4/1 gereğince icra iflas dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikayet ve itirazların incelenmesinin icra mahkemelerinde bakılması gerektiği, dava konusu tahsil harcının İİK mevzuatı çerçevesinde eşitler arası bir ilişkide oluşturulduğu belirtilerek uyuşmazlığın İcra Mahkemelerince çözülmesi gerektiğinden bahisle görev itirazında bulunulmuşsa da; mahkememizin 2017/326 E.-2017/429 K. sayılı dosyasında 11.05.2017 tarihinde davanın görüm ve çözüm yerinin adli yargı olduğu gerekçesiyle verilen "Görev yönünden reddine" dair kararın, Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. Vergi Dava Dairesi'nin 2017/1170 E.-2017/1331 K. dosyasının 15.09.2017 tarihli kararında "Bu itibarla, harç alınmasına dayanak gösterilen satış işleminin usul ve yasaya aykırılığı iddiasından kaynaklanmayan dolasıyla da icra dosyasının bu kapsamda incelenmesini gerektirmeyen; kamu hizmeti karşılığında, kamu gücü kullanılmak suretiyle tek yanlı olarak tahsil edilen harcın iadesi istemine ilişkin uyuşmazlığın görüm ve çözümünün, 2577 sayılı Yasanın 2 ve 2576 sayılı Kanunun 6'ncı maddeleri uyarınca idari yargı içerisinde yer alan vergi mahkemesinin görevine girdiği sonucuna varıldığından, davanın görev yönünden reddi yolunda verilen kararda hukuka uygunluk görülmemiştir." gerekçesi ile istinaf başvurusunun kabulüne, görev ret kararının kaldırılmasına karar verildiğinden, bakılmakta olan uyuşmazlıkta Vergi Mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır" şeklindeki gerekçe ile davalı idarenin görev itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; "(…) İcra harçları, 492 Sayılı Harçlar Kanununun birinci kısmında, yargı harçları bölümünde, 2 ilâ 37. maddelerde düzenlenmiş; 19.6.1932 tarih ve 2128 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 15. maddesinin birinci fıkrasında; "İcra ve iflas harçlarını kanun tayin eder. Kanunda hilafi yazılı değilse, bütün harç ve masraflar borçluya ait olup neticede ayrıca hüküm ve takibe hacet kalmaksızın tahsil olunur" denilmiştir.

Öte yandan, 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun 1. maddesinde; "İcra dairelerince miktar ve kıymeti muayyen olan ilamlı ve ilamsız alacaklardan tahsil olunan paranın % 2 si ve kıymeti muayyen olmayan ilamların icrasından tahsil harcının yarısı nispetinde harç alınır. Maktu harçlar ilamın icraya konulduğu zaman peşin olarak alınır. / Bu harçlar borçluya yükletilemez ve mahkûmunbih meblağ birmilyon liradan aşağı olursa bundan harç alınmaz." hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun "Şikayet ve Şartlar" başlıklı 16. maddesinde; "Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere İcra ve İflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu

muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır./ Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir" Şikayet üzerine yapılacak muameleler başlıklı 17. maddesinin 1. fıkrasında "Şikayet tetkik merciince, kabul edilirse şikayet olunan muamele ya bozulur yahut düzeltilir "Tetkik mercii başlıklı 4. maddesinin 1. fıkrasının ilk cümlesinde ise: "İcra ve iflâs dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazların incelenmesi icra tetkik mercii hâkimi yahut kanun gereğince bu görev kendisine verilmiş olan hâkim tarafından yapılır" denilmiştir.

Davaya konu olayda, davacı bankanın iflas eden kredi borçlusu aleyhine Adana 10. İcra Müdürlüğünün E.2014/17109 sayılı dosyasında rehnin paraya çevrilmesi yoluyla başlatılan takip sonucu ödenen cezaevi yapı harcının taraflarına iadesine karar verilmesi istemiyle dava açtığı anlaşılmaktadır. Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında, İcra Müdürlüğü tarafından yürütülen takip sonucu harç alınması işleminin kanuna aykırılığı iddiasının, şikâyet yolu ile İcra Mahkemesinde çözümleneceği; Mahkemenin, incelemeyi söz konusu icra dosyası üzerinden yaparak, anılan işlemin Kanuna uygun olup olmadığı hususunda karar vereceği, adli yargılamanın bir parçasını oluşturan bu uyuşmazlığın, İcra Müdürlüğünün tesis ettiği bir işlemden kaynaklandığı gözetildiğinde, bu işlemin yasaya uygun olup olmadığının adli yargı yerince çözümlenmesinin gerektiği kanaatine varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 20/02/2017 tarihli ve E.2016/523, K.2017/13 sayılı kararında da aynı hususların vurgulandığı görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, açılan davanın adli yargı yerinde görüm ve çözümü gerekmektedir" şeklindeki gerekçe ile 2247 sayılı Kanunun 10 ve 13. maddeleri gereğince, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine karar vererek 28/08/2018 gün ve 2018/35952 sayılı görüş yazısı ile Mahkememize başvurmuş, başvuru 04/09/2018 tarihinde kayıt altına alınmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Başkan Hicabi DURSUN, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Nurdane TOPUZ'un katılımlarıyla yapılan 22.10.2018 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME :

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; davalı Adalet Bakanlığı vekilinin anılan Yasanın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Engin SELİMOĞLU'nun, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacı banka tarafından, iflas eden kredi borçlusu hakkında yürütülen icra takibi nedeniyle ödenen 91.315,50 TL cezaevi yapı harcının yasal faizi ile birlikte iadesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Harç; Kanunda yazılı belirli mercilerin, kanuna dayanarak yaptıkları belirli işlemler için, ilgililerin yine kanunda yazılı tarifelere göre yerine getirmek zorunda bulundukları mali bir yükümlülüktür.

17.7.1964 tarih ve 11756 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2.7.1964 tarih, 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun gerekçesinde harçların; mahiyetleri bakımından teorik olarak kamu alacağı kategorisini teşkil ettikleri belirtildikten sonra harcı doğuran olayın, yapılan bir kamu hizmeti olduğuna işaret edilmiş;ancak, bir hizmetin harç konusu olabilmesi için; kişinin bir kamu müessesinden faydalanması, kişiye kamu eliyle özel bir yarar sağlanması, kamu idaresinin kişinin bir işiyle uğraşması yani ferde bir hizmet vermesinin gerektiği;bu esaslara göre harcın, kişilerin özel menfaatlerine ilişkin olarak kamu müesseseleri ve hizmetlerinden faydalanmaları karşılığında yaptıkları ödemeler olduğu ifade edilmiştir.

Dava konusu icra harçları öğretide;Devletin, icra hukukundaki faaliyetine karşılık aldığı para olarak tanımlanmış; İcra ve İflas Harçları 492 Sayılı Harçlar Kanununun birinci kısmında, yargı harçları bölümünde, 2-37.maddelerde düzenlenmiş; 19.6.1932 tarih ve 2128 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 15. maddesinin birinci fıkrasında; "İcra ve iflas harçlarını kanun tayin eder. Kanunda hilafi yazılı değilse, bütün harç ve masraflar borçluya ait olup neticede ayrıca hüküm ve takibe hacet kalmaksızın tahsil olunur." denilmiştir.

492 sayılı yasaya bağlı (1) sayılı tarifenin yargı harçları kısmının (B/1) bölümünde düzenlenmiş bulunan "İcra harçları"; icra takibi sırasında ve takibin niteliğine göre başvurma harcı, peşin harç, icra tahsil harcı ve yerine getirme harcı olarak düzenlenmiştir.Aynı Yasanın, "Nispi Harçlarda Ödeme Zamanı" başlığını taşıyan 28. Maddesinde; "(1) sayılı tarifede yazılı nispi harçlar aşağıdaki zamanlarda ödenir. (…) b) İcra Tahsil Harcı, İcra takiplerinde Tahsil Harcı alacağın ödenmesi sırasında, ödeme yapılmayan hallerde harç alacağının doğması tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenir./ Harç alacağı icranın yerine getirilmesiyle doğar. Konunun değeri üzerinden alınacak İflas Harçlarında da bu bent hükümleri uygulanır." denilmiş; 29.maddesinde ise, peşin harçların, takip sonunda alınacak asıl harca mahsup olunacağı belirtilmiştir.

Bir kamu hizmetinden dolayı harç alınabilmesi, bu hizmetin kanunla belirlenmesine ve bu hususla ilgili harç alınmasına ilişkin düzenlemelerin de, kanunda yer almasına bağlıdır. Nitekim T.C. Anayasası'nın 73.maddesinde; "Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır." hükmünü içermektedir.

2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun 1. maddesinde;"İcra dairelerince miktar ve kıymeti muayyen olan ilamlı ve ilamsız alacaklardan tahsil olunan paranın % 2 si ve kıymeti muayyen olmayan ilamların icrasından tahsil harcının yarısı nisbetinde harç alınır...

Bu harçlar borçluya yükletilemez..." hükmüne yer verilmiştir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun:

"Tetkik mercii" başlıklı 4. maddesinde:"İcra ve iflâs dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazların incelenmesi icra tetkik mercii hâkimi yahut kanun gereğince bu görev kendisine verilmiş olan hâkim tarafından yapılır. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü ile Adalet Bakanlığınca icra tetkik merciinin birden fazla dairesi kurulabilir. Bu durumda icra tetkik mercii daireleri numaralandırılır. İcra tetkik

merciinin birden fazla dairesi bulunan yerlerde iş dağılımı ve buna ilişkin esaslar, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir. Her icra tetkik mercii hâkimi, kendisine Adlî Yargı Adalet Komisyonu Başkanlığınca dönüşümlü olarak bağlanan icra ve iflâs dairelerinin muamelelerine yönelik şikâyetleri ve itirazları inceler, bu dairelerin gözetim ve denetimlerini yapar, idarî işlerine bakar. İcra yetkisini haiz sulh mahkemelerinin muamelelerine karşı vuku bulacak şikâyet ve itirazların tetkik mercii o mahkemenin hâkimidir"

"Şikâyet ve Şartlar" başlıklı 16. maddesinde; "Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere İcra ve İflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikâyet olunabilir. Şikâyet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır. Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikâyet olunabilir." hükmü yer almaktadır.

"Şikâyet üzerine yapılacak muameleler"başlıklı 17. maddesinde de; "Şikâyet tetkik merciince, kabul edilirse şikâyet olunan muamele ya bozulur yahut düzeltilir. Memurun sebepsiz yapmadığı veya geciktirdiği işlerin icrası emrolunur."

Hükümlerine yer verilmiştir.

Olayda, davacı tarafından, Adana 10. İcra Müdürlüğünce 2014/17109 sayılı dosyada yapılan tahsilat üzerinden % 2 cezaevi yapı harcı alınmasının mevzuata aykırı olduğu ileri sürülerek paranın iadesi talep edilmiştir.

2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun "Vergi Mahkemelerinin Görevleri" başlıklı 6. maddesinde, Vergi Mahkemelerinin genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalarla, bu konularla ilgili olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları ve diğer kanunlarla verilen işleri çözümleyeceği hükmüne yer verilmiştir.

Hal böyle iken, İcra Müdürlüğü tarafından yürütülen takibe ilişkin olarak yapılan tahsilat sonucunda icra müdürlüğünce % 2 oranında cezaevi yapı harcı kesilmesine dair işleminin, kanuna aykırılığı iddiasının şikâyet yolu ile İcra Mahkemesinde çözümleneceği,mahkemenin incelemeyisöz konusu icra dosyası üzerinde yaparak, anılan işlemin kanuna uygun olup olmadığı hususunda karar vereceği kuşkusuzdur. Adli yargılamanın bir parçasını oluşturan bu uyuşmazlığın, İcra Müdürlüğünün tesis ettiği bir işlemden kaynaklandığı gözetildiğinde, bu işlemin yasaya uygun olup olmadığının adli yargı yerince çözümlenmesinin gerektiği sonucuna varılmıştır. Mahkememizin emsal nitelikteki E:2016/523, K:2017/13 sayılı ilamı da bu yöndedir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile Adana 1. Vergi Mahkemesince verilen 28.11.2017 gün ve E:2017/789 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 22.10.2018 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Hicabi	Şükrü	Mehmet	Birol
DURSUN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Aydemir	Nurdane
AYDIN	TUNÇ	TOPUZ